

To: (10)(2e) [(10)(2e) @rivm.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @rivm.nl]
From: (10)(2e)
Sent: Thur 8/6/2020 2:16:17 PM
Subject: FW: ventilatiesystemen met recirculatie
Received: Thur 8/6/2020 2:16:18 PM

Hoi (10)(2e) en (10)(2e)

Nog een aanvulling op mijn overdracht mail van ventilatie. (10)(2e) gaat mijn reactie met mijn toestemming naar de GGD werkgroep Binnenmilieu sturen, met de toevoeging dat informatie over de uitbraak vertrouwelijk is.

Groet!

(10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Verzonden: donderdag 6 augustus 2020 16:15
Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: RE: ventilatiesystemen met recirculatie

Ja, dat zal ik erbij vermelden!

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: donderdag 6 augustus 2020 16:14
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: ventilatiesystemen met recirculatie

Oh nog wel een toevoeging: officieel is de informatie over de recirculatie bij deze uitbraak vertrouwelijk. Zou je dat erbij willen vermelden?

Van: (10)(2e)
Verzonden: donderdag 6 augustus 2020 16:04
Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
CC: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: RE: ventilatiesystemen met recirculatie

Beste (10)(2e)

Hartelijk dank voor het doorsturen.

Hierbij wil ik nog wel een en ander toelichten. Bij deze uitbraak was geen sprake van recirculatie binnen het hele gebouw, maar recirculatie binnen één ruimte. Het lijkt mij onverstandig als de GGD en het RIVM verschillende adviezen geven over recirculatie. In het [recente advies van 28 juli](#) van het RIVM wordt recirculatie binnen één ruimte afgeraden. Op dit moment is het RIVM terughoudend in het afraden van centrale recirculatie (recirculatie tussen verschillende ruimtes).

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)
 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 Postbus 1 3720BA Bilthoven
 (10)(2e) ; (10)(2e)
 (10)(2e) @rivm.nl ; (10)(2e) @rivm.nl

Van: (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>
Verzonden: donderdag 6 augustus 2020 14:57
Aan: (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>
Onderwerp: FW: ventilatiesystemen met recirculatie

Ter info, een bericht dat is gedeeld onder de leden van de GGD werkgroep binnenmilieu.

Groeten (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e) @ggd.amsterdam.nl>
Sent: donderdag 6 augustus 2020 14:55
To: (10)(2e) @ggdzeeland.nl; Feijter (10)(2e) @ggdzeeland.nl <(10)(2e) @ggdzeeland.nl>; Hans Overman (10)(2e) @vrln.nl <(10)(2e) @vrln.nl>; (10)(2e) @ggdru.nl; (10)(2e) @ggdijsseiland.nl; Janneke Mikkers <(10)(2e) @ggdhaaglanden.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @vggm.nl>; Linda Dijkstra <(10)(2e) @ggdru.nl>; Lonneke Haans <(10)(2e) @vrk.nl>; Martin Katoele <(10)(2e) @ggddrenthe.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; mmk ggdru <(10)(2e) @ggdru.nl>; (10)(2e) @ggdgl.nl; Selen, Roel ((10)(2e) @ggdgm.nl) <(10)(2e) @ggdgm.nl>; Wanda Krol <(10)(2e) @ggdijsseiland.nl>
Subject: ventilatiesystemen met recirculatie

Hallo allemaal,

De rol die ventilatie speelt bij de verspreiding van het coronavirus in gebouwen blijft de gemoederen bezighouden. Eenvandaag besteed hier aandacht aan: <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/vertrouweljk-rivm-rapport-bevestigt-gevaar-verspreiding-coronavirus-via-ventilatie-dit-is-het-mis/> en <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/gezondheidsingenieur-roept-verzorgingshuizen-op-laat-nu-je-ventilatiesysteem-controleren/>. Ook de Volkskrant schrijft erover: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/moeten-we-onze-ventilatie-aanpassen-om-verspreiding-corona-tegen-te-gaan-bea9a6f7/> en het Parool: <https://www.parool.nl/nederland/zorgen-over-ventilatie-in-de-klas-het-is-de-vraag-of-de-ramen-in-de-winter-ook-open-blijven-b25801ff/>. Bovendien roept ook Paul Rosemöller van de VO raad het RIVM op om met een standpunt te komen voordat de scholen weer gaan beginnen: <https://www.nu.nl/coronavirus/6069119/vo-raad-wil-dat-omt-voor-begin-van-schooljaar-met-ventilatieadvies-komt.html>.

In het verhaal in de Volkskrant gaat het over een gebouw met een ventilatiesysteem met recirculatie. Het blijft lastig om met zekerheid te zeggen dat dit de oorzaak is van de verspreiding van het virus in dat gebouw, maar het zou mij niet echt verbazen als er binnen niet al te lange tijd een advies komt om in gebouwen met dat soort systemen de recirculatie van lucht op een zo laag mogelijk niveau te zetten. Als GGD-en kunnen we dat mijns inziens al wel adviseren. Het heeft wel invloed op het energieverbruik van een gebouw. Installatie adviesbureaus kunnen onderzoeken welk soort systeem in een gebouw geïnstalleerd is als dat onduidelijk is.

Groeten

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Leefomgeving
Milieu en Gezondheid

GGD Amsterdam

T (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) [@ggd.amsterdam.nl](mailto:(10)(2e)@ggd.amsterdam.nl)